

נייר עמדה

קיום פס"ד בביה"ד הרבניים סעיף 1(ג)

כתבו: ניב עמית ועמירם דניאל

מתאריך: 12 מאי 2024 ד' אייר תשפ"ד

גרסה: 1.04

עמותת אבות למען צדק

משפחה, הורות, שוויון

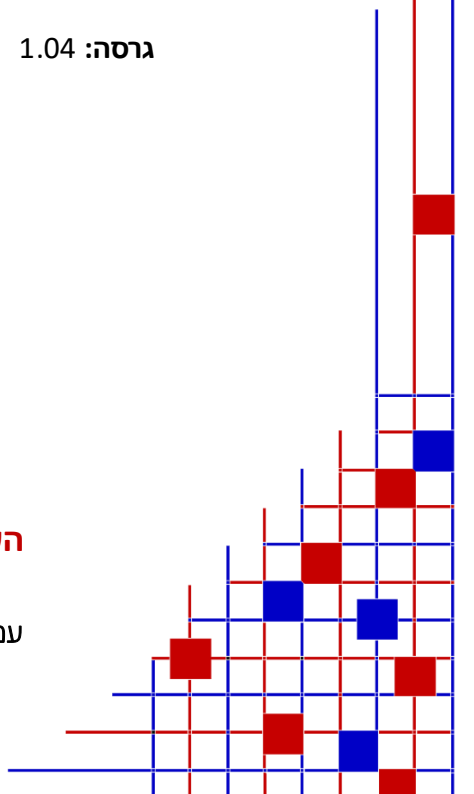
עמותה רשומה 580640969

ה.ל.ב.
העמותה לשוויון בהורות

העמותה לשוויון בהורות

עמותה רשומה 580719391

תוכן העניינים

3.....	תמצית
4.....	נישואין וגירושין
5.....	ראייה שוויונית
5.....	סרבנות-גט ועגינות
6.....	סרבנות-גט מגיעה משני המינים
6.....	נתונים על סרבנות-גט
7.....	כמות היתרי נישואין לאישה שניה שניתנו
8.....	תיקים שנפתחו בין השנים 2012 – 2017
8.....	סנקציות שבית-הדין הרבני רשאי להטיל
8.....	נתונים על מסורב/ות-גט ומעוכב/ות-גט
11.....	בעיות בתהליך מתן הגט
12.....	ומה עוד קורה "בשטח"
12.....	הפליית גברים בבתי הדין הרבניים
14.....	מסקנות והמלצות

תמצית

סעיף 1(ג) בהצעת החוק "בתי הדין הרבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון מס' 10), התשפ"ג-2023" מצית מחדש את בעיית ההפליה המגדרית, עליה ניתן לומר – מובנה, בהתנהלות של ביה"ד הרבניים בכלל ובהתנהלותם בתיקי גירושין בפרט.

סעיף הקובע התנהלות שונה כאשר מדובר באישה (לעומת גבר/איש) חושף הפליה מגדרית בוטה בחקיקה נגד גברים יהודיים בישראל אשר אסור שתמצא את מקומה בספר החוקים של מדינת ישראל אשר חרטה על מגילת העצמאות שלה:

"מדינת ישראל ... תשקד על פתיח הארץ לטובת כל תושביה; תהא משתתה על יסודות

החרות, הצדק והשלום ... תקים שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי

הבדל דת, גזע ומין; ... ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האמות המאחדות."

כל זאת עוד מבלי לשכוח כי התנהלות ביה"ד הרבניים, ככלל, היא התנהלות מפלה בצורה הגובלת בפשע (ואת זאת נוכיח בגוף המסמך).

אי לכך; המלצתנו העקרונית בעניין סעיף 1(ג) היא למחוק את המילים: **"... באישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול ..."** לחלוטין מהצעת החוק, ובנוסף; עוד מספר תיקונים הנדרשים לאותה מטרה – **"... שויון זכויות חברתי ... לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; ... חופש דת ..."** ! שאם לא כן, הצעת חוק זו הופכת את מגילת העצמאות לצ'ק בלי ביסוי.

הפליה, ידענו, היא הרע-מכל-רע. הפליה מכרסמת עד כלות ביחסים בין בני-אנוש, ביניהם לבין עצמם.

תחושת הפליה מביאה לאובדן עשתונות ולהרס מרקם היחסים בין אדם לרעהו. אנו נתקלים בתופעת ההפליה יום-יום: במקום העבודה, בבית המשותף, בעמידה בתור, ביחסם של בעלי שררה לאזרח ולתושב. כך בהפליה אישית, כך בהפליה חברתית, כך בהפליה אתנית, כך בכל הפליה והפליה. הפליה תפרק משפחה. בהפליה מתמשכת יאבד עם ותשבות ממלכה...

אין פלא בדבר אפוא שבכל אתר ובכל דור עשו ועושים בני החברה הנאורים להעלמתה ולמיגורה של ההפליה. והמלחמה היא מלחמה מתמדת, מלחמת יום-יום... (כב' השופט מישאל חשין בג"ץ 7111/95 מרכז השלטון המקומי נ' הכנסת, פ"ד נ[3] 503)

נייר עמדה זה מתייחס, אך ורק, לסעיף 1(ג) בהצעת החוק¹ בתי הדין הרבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון מס' 10), התשפ"ג-2023 שבו נאמר:

קבע בית דין רבני בפסק דין, שאשה תקבל גט מבעלה, והאישה לא קיימה את פסק-הדין, רשאי בית-הדין הרבני באישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול ובמטרה לקיים פסק-דין, ליתן נגדה צו הגבלה.

כעמותות העוסקות בהורים (גברים ונשים) גרושים, אנו מסכימים בכל לב כי התופעה הנקראת סרבנות-גט היא תופעה בזויה שמהותה אלימות נפשית ופיזית, שיש לשרש בכל דרך אפשרית, הן כלפי גברים והן כלפי נשים.

נתחיל את דברנו במספר הגדרות-יסוד:

נישואין וגירושין

בישראל, על-פי החוק²; "נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על-פי דין תורה" – לפי ההלכה היהודית הבעל הוא הנותן את גט-הפיטורין לאשתו ובכך מסיים את הנישואין. בסרבו לעשות כן האישה נשארת נשואה, גם אם אינה חיה עוד עם בעלה ואינה מקיימת עמו חיים משותפים. כמו-כן, האישה אינה יכולה להינשא מחדש, וילדים שיוולדו לה שלא מבעלה ייחשבו למזרים³.

¹ ועוד כמה סעיפים הקשורים לאות העניין, ראה פירוט בהמשך.

² סעיף 2 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953

³ בנציון שרשבסקי, דיני משפחה, עמ' 273; סוזן וייס, "בשלוש דרכים האישה מתגרשת", ארץ אחרת, 2003.

אך [חכם דרבנו גרשום](#) (המקובל כיום כחוק הדתי הקובע בענייני נישואין וגירושין), קובע גם שלוש תקנות עקרוניות:

- איסור על נשיאת יותר מאישה אחת.
- איסור על גירוש אישה בעל כורחה⁴.
- איסור על קריאת דברים השייכים לאחר ללא רשות.

מהסעיף השני – **איסור על גירוש אישה בעל כורחה**, נובע כי גירושין אינה פעולה חד-צדדית וכי **על האישה לקבל מרצונה את הגט**. בימינו האיסור לגרש אישה ללא הסכמתה קובע גם בחוק הישראלי⁵ ומהווה עבירה פלילית, ובתי המשפט מכירים בגירושין בכפייה כעילה לתביעה נזיקית. בנוסף, פוסקים רבים קבעו שגירושין בעל כורחה של האישה הם חסרי תוקף. מכאן נובע הסטטוס של **מסורב-גט** (או, לחילופין **סרבנית-גט**, ראו להלן) שהם עניינו העיקרי של מסמך זה.

ראייה שוויונית

הליך הגירושין הוא הליך קשה נפשית וכלכלית **לכל הצדדים**. סרבנות-גט מגיעה, על-פי-רוב, ממקום של נקמנות וסחטנות רגשית ו/או כלכלית של צד אחד כלפי הצד השני (ורק לעיתים נדירות עקב בעיה נפשית). לכן יש להוקיע אותה ולא להשאיר בחוק אף פירצה שתאפשר זאת. פירוט והסבר מדויקים ומתוקפים תמצאו במסמך "**גברים מסורבי גט – הצד השקוף של תופעת סרבנות הגט**" של ד"ר עו"ד דוד ברלינר (בין [מסמכי רקע של הוועדה](#)).

סרבנות-גט ועגינות

רב הבלבול בשימוש במונחים סרבנות-גט ועגינות, יש הגדרות שונות למסורב/ת-גט, למשל – **לפי ביה"ד הרבניים**; מסורבת-גט היא אישה שהוצא לבעלה פס"ד המורה לו ליתן לה גט והוא מסרב לקיימו (לנושא פסה"ד – ראה פירוט לעיל), בעוד **שאלבא דארגון נעמ"ת**; מסורבת-גט היא כל אישה שבעלה מסרב ליתן לה גט או שבוך את הסכמתו לכך בתנאי (ויתור על כתובה, גובה המזונות, חלוקת רכוש וכיו"ב), כלומר; מרגע פתיחת תיק הגירושין סרבנות האישה **מיד** מוגדרת כמסורבת-גט. מסמך זה יסתמך על ההגדרות כדלקמן:

- **עגונה** – עגונה היא אישה (או גבר) **נשוי/אה שמקום הימצאו של בעלה/אשתו אינו ידוע**. כיום כוללים בהגדרת העגינות גם מקרים בהם מקומו של בן/בת הזוג ידוע, אך הוא/היא נמנע/ת מלשחרר את הצד השני בגט (נמצא/ת מחוץ לישראל או בישראל) **ומסיבות כאלה ואחרות לא ניתן לאכוף אותו/ה לגט**.
- **סרבנית-גט** – סרבנות היא מצב שבו אחד מבני הזוג **מסרב לתת (או לקבל) גט למרות שבית הדין החליט שיש לעשות כן** ואף קבע מועד לסידור הגט. **בנוסף ישנם הליכי גירושין מתמשכים שאין להגדירם כמקרי סרבנות אלה**:
  - **מעוכב/ת-גט** – אישה (או גבר) שבעלה/אשתו מסרב/ת לגרשו/ה וביה"ד לא נתן פסק-דין המורה על גירושין (יצוין כי בהגדרות אלו נכללים/ות בין היתר גברים/נשים אשר נדרש מהם/ן לוותר על זכויות כמו – כתובה, גובה המזונות, חלוקת הרכוש וכיו"ב, בתמורה למתן הגט).
  - **גברים עגונים או מסורבי-גט** – למרות שעל-פי התפיסה ההלכתית; גבר לא יכול להיות עגון, בפועל קיימים עשרות גברים שמקום המצאה של האישה ידוע (או שלא) ומסיבות כאלה ואחרות לא ניתן לאכוף אותה לקבל גט.

⁴ שולחן ערוך, אבן העזר, סימן קי"ט, סעיף ו'
⁵ סעיף 181 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

סרבנות-גט מגיעה משני המינים

בשעה שגבר מסרב ליתן גט מרצונו (כנדרש ע"פ ההלכה), יכול ביה"ד הרבני ליתן נגדו צווי הגבלה לרוב ועיקולים מגוונים, כולל סנקציות כדוגמת פרסום תמונתו ברבים (ביוש) ואף מאסר עד לתקופה של 10 שנים.

גירושין יהיו תקפים רק אם הבעל נתן גט לאשתו, לפני ביה"ד הרבני ושני עדים, מרצונו החופשי.

אין לביה"ד סמכות להכריז על סיומם של נישואין יהודיים תקפים כאשר הבעל מסרב לתת גט, כי גט שנתן הבעל בעקבות הפעלת לחץ שפגע ברצונו החופשי אינו תקף ("גט מעושה"), אלא אם כן ביה"ד יהודי, נאמן להלכה, הפעיל את הלחץ, מבלי לחרוג מהעילות או המקרים שההלכה מכירה בהם כמותרים.

זכיר כי לפי החוק, ביה"ד הרבני מוסמך להפעיל סנקציות נגד בעל המסרב לעשות כן (ועל כך נרחיב בהמשך).

נתונים על סרבנות-גט

הנהלת ביה"ד הרבניים פרסמה ביום 14/02/2017 דו"ח בעניין סרבנות-גט, ממנו עולה כי בתקופה שבין 2012 עד 2017, יותר ממחצית מתיקי סרבנות-הגט היו של נשים כפי שנראה מטבלה 1 להלן:

סכום כולל	מגדר		סך תיקי אב (זוגות)
	נקבה	זכר	שנת קבלת ההחלטה
95	53	42	2012
94	57	37	2013
108	56	52	2014
157	83	74	2015
285	142	143	2016
70	36	34	2017
809	427	382	סכום כולל

טבלה 1 – כמות המקרים של סרבנות גט

הערות
<ul style="list-style-type: none"> • המגדר נקבע לפי צד' ב' – הנתבע בתיק • ייתכנו מספר מועט של תיקים שמופיעים ביותר משנה אחת כיון שהתקבלה החלטה בשנה כלשהי והחלטה נוספת באותו תיק בשנה אחרת. • לדוגמה; מקרה של פס"ד לגירושין, שלאחריו ניתנה החלטה של חיוב-גט בשנים שונות, יוצג פעמיים, כל פעם בשנה בה התקבלה ההחלטה הרלוונטית.

ע"פ הנהלת ביה"ד הרבניים; סרבן או סרבנית-גט הם מי שניתן לחובתם פס"ד המחייב בגירושין באחת משתי הדרגות העליונות בארבעת סוגי פסה"ד של גירושין: חיוב או כפייה (או כל לשון אחרת המחייבת גט), והגבר מסרב לתת גט או האישה מסרבת לקבל גט במועד שנקבע להם ע"י ביה"ד לסידור הגט.

מהנתונים הנ"ל עולה כי נמצאו סה"כ 427 נשים שסירבו לקבל גט לעומת 382 גברים שסירבו לתת גט.

ברור גם מהדו"ח (ראה טבלה 2 להלן) שאין הלימה בין סרבנות-גט של נשים לסנקציות שנפסקו להן – לגברים הוצאו 69 פקודות מאסר לעומת אפס פקודות מאסר נגד נשים. הדבר נובע מכך שכל צו הגבלה לנשים מצריך את אישורו של נשיא ביה"ד הרבני הגדול (הרב הראשי) – כמתואר בסעיף 1ג', נשוא נייר עמדה זה. כמו-כן; הטלת הסנקציות נעשית בצעדים מדודים, אם בכלל, כפי שניתן לראות בדו"ח ביה"ד הרבניים בנושא סרבנות-גט.

שנת ההחלטה	זכר	נקבה	סה"כ	מאסר זכר
2012	18	2	20	19
2013	10	3	13	19
2014	3	1	4	15
2015	5	0	5	7
2016	9	1	10	9
2017	1	-	1	-
סכום כולל	46	7	53	69

טבלה 2 – כמות החלטות על כפיית-גט ומאסרים

הערות

- לפי מספר ההחלטות מסוג "פקודת מאסר והטלת עונש" שסיבת המאסר הינה סרבנות גט.
- לא הוטלו עונשי מאסר על נשים כלל.
- תקופת המאסר המינימלית שהוטלה על סרבן-גט – 3 ימים.
- תקופת המאסר המקסימלית שהוטלה על סרבן-גט – 10 שנים.
- מאסר בפועל – תקופת המאסר המינימלית שישב בפועל סרבן-גט – יום אחד (חושב מתאריך ההחלטה למאסר ועד תאריך הגט).

תקופת המאסר המקסימלית שיושב (עדיין, בעת כתיבת הדו"ח) בפועל סרבן-גט: כ-14 שנים (השלים 10 שנים והוטל מאסר נוסף, בלא הגבלת זמן, מכוח חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון התשט"ז-1956)).

ועוד כמה פרטים מעניינים שדלינו מהדו"ח הנ"ל:

כמות היתרי נישואין לאישה שניה שניתנו

- כיון שתהליך מתן היתר לשאת אישה שניה הינו תהליך ארוך ומורכב המצריך את אישור נשיא ביה"ד הגדול (הרב הראשי), התיק נפתח בתחילה בביה"ד האזורי, ולאחר שמתקבלת החלטה עקרונית נפתח תיק בביה"ד הגדול ורק לאחר אישור של נשיא ביה"ד הגדול מתקבלת החלטה סופית לאישור הנישואין בביה"ד האזורי.
- לאור מורכבות התהליך, הנתונים מוצגים בחלוקה לביה"ד הגדול ולביה"ד האזוריים.

תיקים שנפתחו בין השנים 2012 – 2017

נפתחו 210 תיקים בביה"ד האזוריים בנושא היתר נישואין לאישה שניה.

נפתחו 102 תיקים בביה"ד הגדול בנושא היתר נישואין לאשה שניה.

סנקציות שבית-הדין הרבני רשאי להטיל

בחוק ביה"ד הרבניים (קיום פס"ד של גירושין) נקבעו סנקציות שביה"ד הרבני רשאי להטיל על בעל שנקבע בפס"ד של ביה"ד הרבני שעליו לתת גט לאשתו והוא לא קיים את פסה"ד. ביה"ד רשאי לפגוע בזכויות האלה, כולן או מקצתן:

- פקודת מאסר נגד סרבן-הגט למעשה ללא הגבלת זמן,
- צו עיכוב יציאה מהארץ לצורך הגבלת יציאתו מהארץ,
- קבלה, הארכת תוקף או החזקה של דרכון (למעט לצורך חזרה לישראל),
- קבלה או החזקה של רישיון נהיגה,
- אפשרות להתמנות/להיבחר למשרה בגוף מבוקר/המוסדר ע"פ דין או לשמש במשרה כזאת,
- עיסוק במקצוע המוסדר ע"פ-דין (רופא, עו"ד וכיו"ב),
- הגבלה על פתיחת חשבון בנק, שימוש בו או החזקתו (הליך "לקוח מוגבל מיוחד"),
- הגבלה על הוצאת כרטיס אשראי או שימוש והחזקה בו,
- הגדלת גובה המזונות,
- עיקול מקרקעין ומיטלטלין של הסרבן,
- עיקול גמלה או קצבה שמקבל סרבן-הגט ועוד.

הסנקציה החריפה ביותר היא צווי מאסר, ולאסירים – בידוד בכלא.

כל זאת בנוסף לעובדה, הגובלת באבסורד מוחלט, שביה"ד הרבניים מחייבים גברים מסורבי-גט בתשלום מזונות אישה ומדור לסרבנית.

נתונים על מסורב/ות-גט ומעוכב/ות-גט

ע"פ הערכות ארגון נעמ"ת, יש אלפי נשים מסורבות-גט (כאמור נעמ"ת, כמו רוב ארגוני הנשים, רואה מסורבת-גט בכל אישה אשר בעלה מסרב לתת לה גט או כורך את הסכמתו לכך בתנאי). כמו-כן, יש נשים רבות אשר מלכתחילה אינן מגישות בקשה לגט מחשש לסירוב מצד בעליהן למתן הגט ולקיומם של הליכים ממושכים בבתי-הדין.

בהתבסס על הגדרת ביה"ד הרבניים, נמצא כי בחודש מרץ 2021 היו רשומים 51 תיקים פתוחים של סרבנות גט, וב- 20 מהם המועד האחרון למתן הגט היה בשנת 2019 או לפני כן. ב- 6 השנים האחרונות משך תהליך הגירושין הממוצע מפתיחת תיק הגירושין ועד למתן הגט עומד על 137 יום (כ- 4½ חודשים).

עוד עולה מנתוני ביה"ד הרבניים כי 845 תיקים שנפתחו לפני שנת 1999 עדיין נתונים בהליכים (חמש שנים ומעלה).

כמו-כן יש לציין כי פס"ד מסוג חיוב או כפייה הם מיעוטם של פסה"ד של גירושין. למשל; מתשובה של הנהלת ביה"ד הרבניים על בקשה (על-פי חוק חופש המידע) מאוגוסט 2020 עולה כי פס"ד מסוג חיוב או כפייה היו רק 9% מכלל פס"ד לגירושין שניתנו בשנים 2016 – 2020.

מאז נקבעו הסנקציות בחוק ועד לסוף שנת 2002 השתמשו בתי-הדין הרבניים בסנקציית המאסר 26 פעמים, כפי שעולה מטבלה 3 שלהלן.

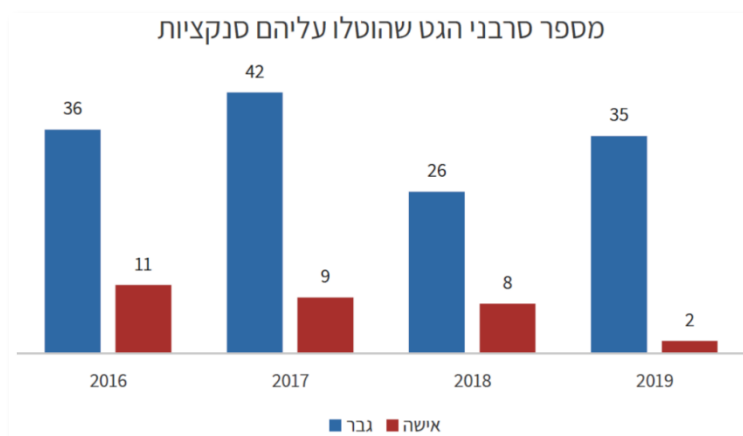
כמו-כן עולה כי בביה"ד הרבניים הוחלט להטיל סנקציות ב- 312 תיקים (לעתים הוטלה על אדם יותר מסנקציה אחת). נוסף על-כך עולה כי בעקבות הסנקציות ניתן גט ב- 154 מקרים (כ- 49%).

מספר הפעמים שנעשה שימוש בסנקציה	הסנקציה – פגיעה בזכות
212	עיכוב יציאה מן הארץ
187	קבלה, החזקה או הארכה של דרכון
243	קבלה, החזקה או חידוש של רישיון נהיגה
55	היכולת להיבחר או לשמש במשרה על-פי דין או בגוף מבוקר
67	עיסוק במקצוע המוסדר ע"פ דין או עיסוק הדורש רישוי או היתר ע"פ דין
211	פתיחה או החזקה של חשבון בנק או היכולת למשוך שיקים
23	בעת מאסר – שלילת רישיון להתהלך חופשי ו/או לקבל חופשה מיוחדת ו/או הקדמת שחרור
26	שלילת חופש (מאסר בפועל)

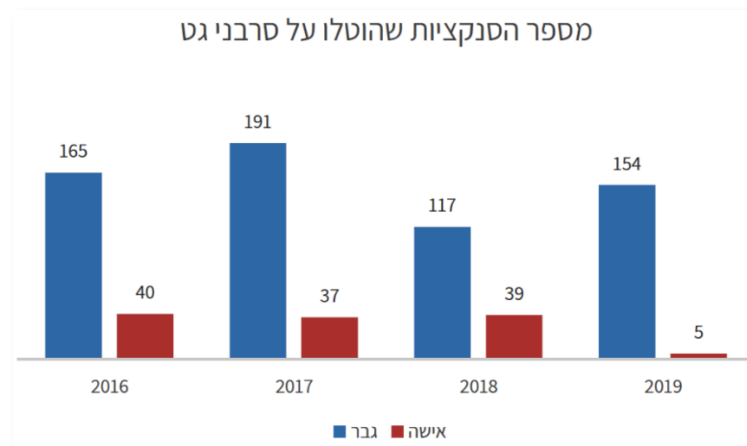
טבלה 3 – השימוש המצטבר בחוק לאכיפת פס"ד ע"י ביה"ד הרבניים עד 31 בדצמבר 2002

כל ההגדרות והנתונים הנ"ל מתוקפים ונמצאים גם במסמך; "נתונים על סנקציות שהוטלו במטרה להביא לקיום פסקי דין של גירושין" (של מרכז המידע והמחקר של הכנסת, ראה [חומרי הרקע של ישיבות הוועדה](#)) והמסמכים "סרבנות גט בישראל – רקע הלכתי, משפטי, היקף התופעה והדרכים לטיפול בה" ו"מסמך רקע לדיון בנושא מעוכבות גט ומסורבות גט בישראל, מוגש לוועדה לקידום מעמד האישה" של [מרכז המידע והמחקר של הכנסת](#).

כדי להמחיש באופן ויזואלי עד כמה **אין הלימה בין סרבנות-גט של נשים לעומת גברים הן בהטלת סנקציות והן במספר הסנקציות שנפסקו** בביה"ד הרבניים, נביא להלן 2 גרפים שהופיעו במסמך "נתונים על סנקציות שהוטלו במטרה להביא לקיום פסקי דין של גירושין" שאזכר נ"ל:

איור 1 – מספר סרבני-הגט שהוטלו עליהם סנקציות, לפי מגדר

איור 2 – מספר הסנקציות שהוטלו על סרבני-הגט, לפי מגדר

עוד טבלה שיש בה מידע משמעותי (שלא נחשף במקומות אחרים בדו"ח הנהלת ביה"ד הרבניים!) היא טבלה 4 להלן – סנקציות שהוטלו על סרבני-גט לפי שנה וסוג הסנקציה:

סנקציה	2020	2019	2018	2017	2016	סה"כ
הגבלה בבנקים	42	26	25	29	37	159
מניעת קבלת או החזקת רישיון נהיגה	43	26	27	34	35	165
צו עיכוב יציאה קבוע	33	23	24	34	28	142
מניעת קבלת דרכון	26	21	21	28	27	123
מניעת עיסוק במקצוע מוסדר על פי דין או עסק הטעון רישוי	21	13	15	19	20	88
מניעת כהונה בתפקיד ציבורי	16	9	16	17	18	76
שלילת/הגבלת גמלה	5	7	2	2	4	20
חובה ללבוש בגדי אסיר בכלא ומחוצה לו (מ-2017)	4	1	2	6	0	13
הכנסה נוספת לבידוד מעת לעת ובלבד שעברו 7 ימים מתקופת הבידוד	1	0	1	1	0	3
הכנסה לבידוד ובלבד שעברו 30 יום מיום מתן הצו לתקופה של עד 7 ימים	2	2	2	3	3	12
הגבלת תנועה לאסיר	1	1	0	1	3	6
הגבלת שחרור מינהלי	1	1	0	4	2	8
הגבלת שחרור לפני תום תקופה	1	1	0	4	2	8
הגבלת קניית מצרכים לאסיר	3	1	2	7	4	17
הגבלת עבודה לאסיר	2	1	1	5	3	12
הגבלת מכתבים לאסיר	1	1	0	6	4	12
הגבלת חופשות לאסיר	1	1	1	5	4	12
הגבלת החזקת חפצים לאסיר	1	2	2	6	4	15
הגבלת ביקורים לאסיר	1	1	2	6	3	13
איסור שהייה באגף התורני בכלא (מ-2017)	1	1	2	3	0	7
איסור קבלת מזון בכשרות מהדרין (מ-2017)	3	2	1	3	0	9

סה"כ	2020	2019	2018	2017	2016	הסנקציה
5	0	1	2	2	0	איסור השתתפות במסגרת לימודית בכלא (מ-2017)
6	3	0	1	2	0	איסור החזקת חומרי כתיבה וקריאה, למעט סידור, בבידוד (מ-2017)
931	212	142	149	227	201	סה"כ

טבלה 4 – סנקציות שהוטלו על סרבני-גט לפי שנה וסוג הסנקציה

מה שמעניין במיוחד בנתוני טבלה זו היא העובדה שביה"ד הרבניים נטלו לעצמם סמכויות לא להם והרחיבו את מכלול הסנקציות שהקנה להם החוק. למשל: הגבלת קניית מצרכים לאסיר, הגבלת עבודה לאסיר, הגבלת מכתבים לאסיר, הגבלת חופשות לאסיר, הגבלת החזקת חפצים לאסיר ואחרות הן סנקציות השמורות לשב"ס.

בעיות בתהליך מתן הגט

כאמור, ע"פ ההלכה היהודית הבעל הוא הנותן את הגט לאישה. הדבר צריך להיעשות מרצונו ורק לעתים רחוקות כופים על הבעל לתת גט לאשתו.

תהליך הגירושין וההסכמה למתן הגט מלווים בכמה בעיות ומושפעים מהן:

- **נקמנות.**

- **סחיטה** – סחיטה של נשים מצד בעליהן (או גברים מצד נשותיהם) כדי שיוותרו על זכויותיהן/ם.

- **קושי לממש זכויות קניניות עד לגירושין.**

- **פער בין דרכי הפעולה שהחוק מאפשר לבין השימוש בהן** – לדברי הגב' ורדית רוזנבלום, טוענת רבנית וחברה בארגון "יד לאשה", יש פער גדול בין דרכי הפעולה שהחוק מתיר לדיינים לבין הפעולות שהם רואים את עצמם רשאים לנקוט מבחינה הלכתית.

גישת מרבית הדיינים היא גישה מחמירה הנובעת מחששם מפני "גט מעושה" ומחששם מממזרות. גישה זו באה לידי ביטוי בכך שהדיינים ממעטים להוציא פס"ד המחייבים את הבעל לתת גט לאשתו. נוסף על-כך, ככל שהסנקציות בחוק חריפות יותר, כך הדיינים ממעטים להטילן.

לדברי הגב' רוזנבלום, לפי החוק הדיינים רשאים להטיל סנקציות גם כשאין פסק-דין לחיוב בגט, אלא גם כשבית-הדין קובע ממליץ או מצווה להתגרש. בפועל, לדבריה, הדיינים רואים בעצמם מנועים מבחינה הלכתית להטילם אף כשיש חיוב של הבעל בגט, בעיקר כשהדבר נוגע להטלת עונש מאסר. כמו-כן הדיינים נוטים ללחוץ על האישה להסכים לוותרים הנוגעים לזכויותיה כדי שהבעל יסכים מרצונו לגט.

- **תנאים בגט** – לדברי הגב' רוזנבלום, גישת הדיינים הרווחת בביה"ד הרבניים היא כי גם כשהבעל חויב בפס"ד לתת גט, והוא מסכים לתתו, אך מתנה תנאי בנתינתו מה שנקרא: "**כריכה**", יש למלא את התנאי. בדרך כלל, ככל שהתנאי קל יותר למימוש כך יזכה הבעל לגיבוי רב יותר מצד הדיינים ולהפעלת לחץ חזק יותר על האישה להיענות לו. כך, בפועל, פסה"ד הסופיים שניתנו במהלך השנים, הן של ביה"ד הרבני והן של בית-המשפט למשפחה – ניתנים לפתיחה ולדיון מחודשים במסגרת המשא-ומתן על ה"תנאים".

- כאן גם המקום להזכיר בעיה עקרונית נוספת – **ביה"ד הרבניים למעשה "מעודדים" את המשך הסרבנות של הנשים**; הזכאות של אישה למזונות ומדור נמשכת עד הגירושין בלבד, דבר שמהווה תמריץ כלכלי לאישה-הסרבנית לסרב להתגרש.

סירוב ביה"ד להטיל סנקציות על האישה-הסרבנית מחד ומאיזך הקביעה שהגבר-המסורב יצטרך להמשיך לשלם מזונות, לעיתים במשך עשרות שנים, מעודדת הלכה למעשה את האישה-הסרבנית להמשיך לעגן את הגבר.

• **בעיות ביהורקרטיות ופוזדורליות – אשר יוצרות סחבת, כגון:**

- איחורי דיינים,
- אי-כתיבת פרוטוקולים והימנעות ממתן פס"ד כלשהו (כל עוד אין פס"ד אי-אפשר לערער עליו לבית-הדין הרבני הגדול),
- כאשר פס"ד ניתן בהרכב חסר (למשל בעקבות מחלת אחד הדיינים), אי-אפשר לערער עליו,
- דרישה לדיון ולמתן פסק-דין בהרכב מלא אשר גוררת, פעמים רבות, זחייה בדיון וסחבת נוספת.

ומה עוד קורה "בשטח"

- יש על ענייני גירושין מספר לא מבוטל של סיפורים ואנקדוטות מפורסמים כגון זה של הגב' טל גיל שהייתה נשואה לבעלה במשך שלושה ימים בלבד (!!!) אך גררה את ההליכים (ובכך יצרה סרבנות-גט) במשך 3 שנים לצורך סחטנות כספית, עד שביה"ד, באישור נשיא ביה"ד הרבני הגדול, אישר לפרסם את שמה לצורך ביוש (Shamming).
- בנוסף; בפעם הראשונה בהיסטוריה, אושר ע"י הרב הראשי (אב ביה"ד הרבני הגדול) להכניס למאסר סרבנית-גט רק בשנת 2022 !!! והיא היחידה שנכנסה למספר מזערי של ימים.

אף אדם לא צריך להיות כבול בנישואין בכוח לאדם אחר.

- הסיפור של שולי רנד אשר סובל מסרבנות-גט ארוכת שנים בעקבות נקמה וסחטנות כספית מצד פרודתו; מיכל רנד, וכנגדה לא מופעלים הצעדים הקשים.
- אין קשר בין עניין סרבנות-גט לבין העניין שגבר יכול להינשא בשנית ואישה לא. להיפך; אישה יכולה להיכנס להיריון מגבר אחר, במיוחד בתקופה מתירנית זו, ולהביא ילד ממזר לעולם שבסופו של דבר ירשם כילדו של הגבר (והוא אף יאלץ לשלם עבורו מזונות) ללא שום היגיון גם אם הם אינם גרים באותו הבית.
- בסוף דבר נאמר, ליבנו יוצא לכל אדם שמסורב גט בין אם הוא גבר ובין אם הוא אישה. החיים של שניהם נהרסים מהעוול הנורא הזה. אך אל לה לכנסת ישראל להשאיר סעיף המפלה לרעה גברים על מזבח הפרוגרסיביות הרדיקלית האופפת את סעיף זה.

הפליית גברים בבתי הדין הרבניים

ההפליה האנטי-גברית שלטת כיום גם בבית הדין הרבניים, הגבר יקבל יחס מפלה בדיון בינו לבין אישה, ברובד הדיוני וברובד המהותי. בעקבות [הכתבה הראשונה בערוץ 7](#) חשוב להבהיר:

ברובד הדיוני – ההפליה הפסולה מתבטאת בעיקר בחוסר הזדמנות לגבר להזים, בחקירה נגדית, כזבים של האישה, או לחילופין – מחיקת תצהירו של גבר, שהוא מעשה שגרתי ביה"ד הרבניים בישראל, כאשר אין כל מניעה פוזדוראלית מלנהוג כך.

בנוסף לכך; הגבלת הזמן לטיעוני גבר בהשוואה לאישה (אשר מקבלת זמן בלתי מוגבל). כמו-כן; גילויים רבים נוספים ובכללם השהייה מכוונת של בירור תביעות גבר מול מענה כמעט מידי בבירור תביעות אישה. כאשר בפני הדין הרבניים שתי גרסאות עובדתיות, כל אחת מפי עד אחד בלבד – זו של גבר ולמולו זו של אישה, ביה"ד הרבניים קובע, באופן שרירותי וללא כל הנמקה מהותית.

ברובד המהותי – ניקח לדוגמא את הליך קביעת "מזונות הילדים"; ההפליה מתבטאת בקביעת "צרכים" פיקטיביים של ילדים, אלו המוגדרים "הכרחיים" ואלו המהווים מותרות, לצורך כיסויים נדרשים סכומי-עתק ו"חלוקת" המותרות בדרך של "שוויון" בין ההורים, כשכל סכום הכסף משולם באותו מעשה ב"ד מכיסו של האב וללא כל פיקוח על הוצאת סכומי הכסף האמורים וייעודם בפועל.

כמו-כן, לא ברור כיצד ביה"ד הרבני, בהרכב מסוים, קובע, למשל, כי לכיסוי כל צרכיו ההכרחיים של ילד נדרש סכום חודשי בסך – 600 ₪ (לא כולל מדור) ואילו אותו הרכב קובע כי לכיסוי צרכיו ההכרחיים של ילד נדרש סכום חודשי בסך – 1,485 ₪ (לא כולל מדור) המהווה הפליה מוחלטת, והכל – כאשר הן נתוני שני הילדים והן נתוני הוריהם, דומים עד כדי זהות מוחלטת ממש.

חשוב להבהיר: החוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) תוקן בשנת 1981 (ראו תצהירו של הח"כ לשעבר עקיבא נוף לעמותת אבות למען צדק במסגרת בג"צ 2511/17. ע"פ התצהיר; הפליית האבות הגרושים בתשלום מזונות ילדים תוקנה כבר לפני 40 שנה!).

**אביו ואמו של קטין חייבים במזונותיו. בלי להתחשב בעובדה
בידי מי מוחזק קטין יחולו המזונות על הוריו בשיעור יחסי
להכנסותיהם מכל מקור שהוא.**

את סוגיית הדין-האישי פתר המחוקק בפרשנות האומרת כי לאישה אין דין אישי ועל-כן היא חייבת במזונות מכח סעיף 3 לחוק.

הפליית גברים נוספת ניתן למצוא גם בחוק בתי-דין הרבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ה-1995 אשר מפלה גברים באופן ברור בסרבנות-גט מכיוון שהוא כולל חסמים בפני הוצאת צווים מגבילים נגד נשים, חסמים שאינם קיימים בהוצאת צווי הגבלה נגד גברים והדיינים, יש לומר, מוסיפים על ההפליה בחוק בהימנעות מהפעלת סנקציות נגד נשים.

427 סרבניות-גט בין השנים 2012 ל-2017 (כך עולה [מנתוני הנהלת בתי הדין הרבניים](#)) יותר ממחצית הסרבנים היו נשים, אשר סירבו לקבל גט ובכך פגעו בגברים אך, בכל-זאת, ניתן לראות בדו"ח כי הוצאו 69 פקודות מאסר נגד גברים סרבני-גט לעומת אפס נגד נשים.

אין הלימה בין היקף סרבנות-גט של נשים לבין אכיפת פס"ד נגד הנשים האלימות !!!

בעידן בו הביטוי "שוויון מגדרי" משמש כלי להטיה לרעת של גברים, הגיעה העת שבתי הדין יפעילו את מלוא סמכותם במידה שווה בסכסוכים משפחתיים ובין השאר יטילו הגבלות על נשים אלימות הכובלות את הגבר בזוגיות לכל הפחות בכלים המוגדרים בחוק.

ברוח השוויון הפורמלי, נכון לחייב אישה סרבנית-גט בתשלום "מזונות איש" עד אשר תחדל מסרבנותה.

יובהר כי על-פי הדין האזרחי ניתן לחייב אישה ב"מזונות איש" בהתאם למוגדר בחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959 סעיף 2 (שם זה נקרא "מזונות בן זוג") ומאחר והניסוח בחוק כתוב בצורה א-מגדרית; זה תופס גם לגבי גבר וגם לגבי אישה.

כמו-כן; ניתן לפטור את ה/גבר/האישה מתשלום כתובתה, כאמצעי להפעלת לחץ עליה וזאת עוד לפני הטלת ההגבלות המוגדרות בחוק שניתן להטיל על הגבר.

ביה"ד הרבני, בין היתר, מתעלם גם מכל אחד מאלה הפוגעים אנושות בגבר – שבר נפשי עמוק עת מתפרקת משפחתו, מצבו הנפשי הירוד של גבר, ריבוי הליכים משפטיים, ניתוקו מילדיו המעצים כל משבר נפשי, עלילות שווא במשטרה של אשתו כנגדו הגורמות למעצרו, להרחקתו מביתו, לניתוקו מילדיו.

מסקנות והמלצות

בעידן פרוגרסיבי בו הביטוי "שוויון מגדרי" משמש כלי להטיית משפט לרעת גברים, הגיעה העת ליתן בידי ביה"ד הרבני סמכויות שוות וזהות בסכסוכים משפחתיים ובין השאר להטיל הגבלות על נשים אלימות הכובלות את הגבר בזוגיות לכל הפחות בכלים המוגדרים בחוק.

ברוח השוויון הפורמלי, נכון לתקן את החוק ולחייב אישה סרבנית-גט בתשלום "מזונות גבר", כמו גם לשלול ממנה את דמי המזונות שלה, עד אשר תחדל מסרבנותה, וכן לחייבה בתשלום מדור לבעלה וקנס/פיצוי בגובה עלות כתובתה.

המלצותינו:

1. לקבוע בחוק (להוסיף להצעת החוק) תשלום "מדור מעוכב-גט" תלוי-זמן לאדם המסורב-גט ללא תלות במינו או צורך באישור ערכאה משפטית כלשהי ובערך של מחצית משכר הדירה שהוא משלם.
2. להחיל סנקציה כלכלית מקבילה על נשים, שתקרא "מזונות איש/מעוכב-גט" וכן לשלול מסרבנית-גט את דמי המזונות שלה, עד אשר תחדל מסרבנותה.
3. להגדיר קנס/פיצוי/סנקציה נזיקית מהותית "כתובת איש/מעוכב-גט" שתהיה שוות-ערך לכתובת האישה סרבנית-הגט לטובת הגבר המסורב, וללא צורך בהוכחת הנזק.
4. להחיל פקודות מאסר ושאר הסנקציות המנויות בחוק ללא הבדל בין המינים.
5. להטיל הגבלות גם על נשים הכובלות את הגבר בזוגיות לכל הפחות בכלים המוגדרים בחוק במידה שווה לזו המופעלת על גברים (כולל מאסרים).
6. למחוק את סעיף 1(ג) מהצעת החוק כך שלא יהיה צורך באישור מיוחד של נשיא ביה"ד הרבני הגדול לצורך ענישת נשים סרבניות-גט, או, לחלופין, להחיל סעיף זה בצורה שווה על גברים ונשים.
7. למחוק את סעיף 1(ה) מהצעת החוק מאחר והוא כבר לא יהיה רלוונטי אחרי ביצוע סעיף 6 נ"ל.
8. למחוק את סעיף 2(א)(3) מהצעת החוק מאחר ומהותו בפועל פגיעה בילדים (מונע מהסרבנית לממש את הורותו).
9. מרשימת הסנקציות כדאי למחוק את:
  - i. רישיון נהיגה – משום שזה יפגע ביכולתו להביא את הילדים בזמני השהייה,
  - ii. עיסוק במקצוע מוסדר, חשבון בנק וכרטיסי אשראי – יפגע ביכולת לשלם מזונות,
  - iii. הגבלת מבקרים, חומרי כתיבה ומכתבים – משום שזה יפגע בקשר עם הילדים.

הגיעה העת לשוויון מגדרי אמיתי ולא רק כמס שפתיים לארגוני הנשים !!!